

Beslisnota voor het College van B&W

Onderwerp: Evaluatie preventie en Vroegsignalering schulden 2019

Voorgesteld besluit

het College van B&W besluit:

1. Kennis te nemen van de evaluatierapporten die zijn opgesteld van de pilot Vroegsignalering schulden en de preventieactiviteiten in 2019.
2. Het bestuur van de WDW te verzoeken vanaf 2021 structureel acht uur formatie voor Druten beschikbaar te stellen voor de functie van preventiemedewerker schuldhulpverlening.
3. Daarvoor een budget van € 18.355 beschikbaar te stellen met ingang van 2021 aan de WDW en mee te nemen bij de perspectiefnota 2020.
4. Af te zien van het overnemen van schulden.
5. Kennis te nemen van het advies van de Adviesraad Sociaal Domein Druten en in te stemmen met de reactie daarop van het college.

Aanleiding

Eind 2018 stelde de gemeenteraad het Beleidsplan Schuldhulpverlening voor de periode 2018-2020 vast. In het beleidsplan wordt naast een integrale aanpak ook extra nadruk gelegd op preventie en vroegsignalering van schulden, waarmee we voorkomen dat (problematische) schuldensituaties ontstaan. In het Uitvoeringsplan Preventie en vroegsignalering van schulden 2019 staan de activiteiten die we voornemens waren in 2019 uit te voeren. Begin 2020 hebben wij geëvalueerd. De evaluatierapportages treft u in de bijlage aan. In de rapportages staan tevens de activiteiten voor 2020. In deze beslisnota stellen wij u voor de functie van preventiemedewerker schuldhulpverlening structureel in te vullen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
November 2018	Beleidsplan schuldhulpverlening 2018 tot en met 2020 Uitvoeringsplan Preventie en vroegsignalering van schulden 2019

Gewenst resultaat

Actief in blijven zetten op preventie en vroegsignalering van schulden waardoor (nieuwe) schulden zo veel mogelijk voorkomen worden en waardoor mensen volwaardig meedoen in de samenleving.

Argumenten

1.1 Tal van activiteiten zijn geïnitieerd en opgestart op het gebied van preventie en vroegsignalering van schulden

In aansluiting op de landelijke ontwikkeling hebben wij in 2019 extra ingezet op preventie en vroegsignalering van schulden. Door aan de voorkant beter samen te werken met onze (maatschappelijke) partners en activiteiten op te zetten, voorkomen we dat er (verergering van) een schuldensituatie ontstaat. Zowel vanuit maatschappelijk oogpunt (we krijgen onze kwetsbare inwoners weer sneller op de rit) als vanuit financieel oogpunt (we besparen op de extra kosten voor schuldhulpverlening, andere ondersteuning en bijstand) zijn de effecten voordelig. Begin 2020 vond er een evaluatie plaats. De evaluatierapporten treft u in de bijlagen aan.

De belangrijkste uitkomsten van de pilot vroegsignalering:

- In 2019 is veel tijd gaan zitten in het opzetten van de pilot, sluiten van een convenant met de partners voor aanleveren van achterstanden, inrichten werkprocessen en implementatie van registratiesysteem.
- In 2019 ontvingen we 529 signalen van achterstanden, waaruit 112 meldingen zijn gekomen die zijn doorgezet naar het uitvoerend team. Bij 69 huishoudens stond het uitvoerend team aan de deur, met 28 mensen is een gesprek gevoerd waarbij hulp is aangeboden. In vier gevallen vond er een uitgebreider gesprek plaats.
- Hoewel er nog niet echt resultaten zijn, zijn we tevreden over de ontwikkelingen die we doormaakten en de kennis die is opgedaan.
- De opgedane kennis gebruiken wij voor het doorontwikkelen van vroegsignalering in 2020 en volgende jaren.

Belangrijkste bevindingen van de preventieactiviteiten:

- Er is geïnvesteerd in het kennismaken met de medewerkers van het Sociaal Team en het kennis bijbrengen over preventie en signalering van schulden en problemen met geld. Financiële kennis is voor professionals cruciaal om signalen van armoede en schulden eerder te herkennen om zo mensen beter te ondersteunen.
- Er zijn veel kennismakingsgesprekken gevoerd met partners in het maatschappelijk veld, met welzijnsorganisaties en zorgverleners, met charitatieve instellingen en sociale ondernemers. Goede netwerken leiden tot meer kennisdelen, samenwerking, het delen van best practices en besparing op uitvoeringskosten. Concreet resulteert dit in meer gebruik maken van elkaars bijdragen, betere doorverwijzingen en overdrachten en nieuwe inzichten.
- Er is speciale aandacht besteed aan kinderen, jongeren en educatie, omdat het aanleren van financiële vaardigheden belangrijk is om problemen te voorkomen. En om intergenerationele armoede te doorbreken.

2.1 In blijven zetten op preventie en vroegsignalering blijft belangrijk

Tal van preventie- en vroegsignaleringsactiviteiten zijn het afgelopen jaar uitgevoerd, veelal in samenwerking met onze partners. Het blijft lastig om aan te tonen wat de feitelijke baten zijn van al deze activiteiten. In het onderzoek «Amsterdam: Vroeg Eropaf; Businesscase preventie en vroegsignalering van schulden» zijn de kosten en baten onderzocht. De onderzoekers verwachten een minimaal rendement voor gemeenten van € 1: € 1,65. Ook uit andere onderzoeken blijkt dat het eerder beginnen met het oplossen van problemen en het bereiken van burgers die niet of nog niet in beeld zijn, blijkt te werken. Wij hebben zelf nog geen kosten-batenanalyse kunnen maken.

2.2 Vroegsignalering wordt in gewijzigde Wet gemeentelijke schuldhulpverlening een wettelijke taak

Momenteel is een wetsontwerp in behandeling voor wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening ten behoeve van de uitwisseling van persoonsgegevens (Wgs). Met

Openbaar

Zaaknummer: 43046

de wetwijziging wordt beoogd de Wgs te verduidelijken door aan te geven wat wel en niet mag bij gegevensuitwisseling bij vroegsignalering van schulden. Op grond van de wetwijziging, die waarschijnlijk op 1 januari 2021 ingaat, worden gemeenten verplicht om alle meldingen van betalingsachterstanden van woningcorporaties, zorgverzekeraars, water- en energieleveranciers op te volgen. Hoe de gemeente moet reageren op de meldingen is niet geregeld in de wet. De wetwijziging vraagt het komende jaar om een heroriëntatie op de Vroegsignalering zoals die nu is ingericht. Er moeten keuzes gemaakt worden over de meest effectieve en efficiënte wijze waarop invulling gegeven wordt aan de herziening van de Wgs. De keuzes zullen landen in het nieuwe beleidsplan Schuldhulpverlening dat in december 2020 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

2.3 Structurele formatie voor preventiemedewerker schuldhulpverlening is noodzakelijk

Voor de periode 1 september 2018 tot en met 31 december 2020 is incidenteel uit de decentralisatie uitkering Schulden en armoede € 15.000 per jaar beschikbaar gesteld voor de functie van preventiemedewerker schuldhulpverlening. Hiervoor is de preventiemedewerker acht uur per week werkzaam in Druten. Momenteel wordt binnen de WDW 26 uur ingezet voor preventie van schulden en vroegsignalering: 18 uur voor Wijchen en acht uur voor Druten. Voorgesteld wordt om deze inzet in ieder geval structureel te maken vanaf 2021.

De wetwijziging Wgs brengt extra taken mee, taken die momenteel worden uitgevoerd door een van de preventiemedewerkers schuldhulpverlening. Ook dit pleit voor het structureel inzetten van formatie.

2.4 Meest optimale inzet van formatie is onderwerp bij lopende harmonisatie opdracht

Momenteel vindt onderzoek plaats naar de harmonisatie van schuldhulpverlening in Druten en Wijchen. Aanvankelijk was de bedoeling om in juni 2020 de eerste resultaten van dit onderzoek te presenteren. De kans is groot dat het harmonisatieproces door de huidige corona-crisis vertraging oploopt en dat er in juni nog onvoldoende resultaten zijn. Nieuwe ontwikkelingen worden bij deze opdracht meegenomen, inclusief de benodigde formatie in een geharmoniseerde setting.

4.1 Overnemen van schulden kan contraproductief werken

De Adviesraad Sociaal Domein Druten adviseerde eerder te onderzoeken of overname van schulden door de gemeente een instrument is als er meerdere schulden bij verschillende schuldeisers zijn. Naar aanleiding van dit advies is aangegeven dat het nader onderzoek verdiend in welke situaties dit een passend instrument is. De uitkomsten van het nader onderzoek treft u hieronder aan.

Rondom schuldhulpverlening wordt veel geëxperimenteerd met oplossingen om de problematiek te voorkomen, te beperken en op te lossen. Eén van de instrumenten is het overnemen van schulden bij jongeren zoals op dit moment via de pilots *New future* in Haarlem en Velsen gebeurt. De gemeente gaat daar in onderhandeling met schuldeisers en koopt de schulden af (schulden worden dus niet overgenomen). Vanaf dat moment is er nog maar één schuldeiser: de gemeente. Degene wiens schulden worden overgenomen betaalt over een periode van drie jaar de schuld bij de gemeente af. Deze pilots zijn vergelijkbaar met schuldregelen via een saneringskrediet. In Druten wordt schuldsanering (schuldregeling via inzet van saneringskredieten) al ingezet. Bij een schuldsanering is de schuldenaar ook in één keer van al zijn schuldeisers af en heeft hij in feite nog maar één schuldeiser: de GKB, de kredietverlener. Dat neemt direct heel veel stress weg bij de schuldenaar. Voor de schuldeiser is sanering prettig, omdat hij niet

meer minstens drie jaar de boeken open hoeft te houden. En het bespaart de schuldhulpverlener administratieve lasten die gemoeid zijn met het verwerken van wijzigingen in de situatie van schuldeisers en schuldenaren gedurende de driejarige aflosperiode. Kortom veel voordelen ten opzichte van een schuldregeling waar pas na drie jaar aflossing de oorspronkelijke schulden worden kwijtgescholden.

Het volledig overnemen van schulden oogt sympathiek. Wij vinden het echter belangrijk dat maatregelen bijdragen aan een gedragsverandering en dat ze een lerend effect hebben. Als schulden bij jongeren volledig worden overgenomen gaan wij ook snel voorbij aan de rol van de opvoeders en de verantwoordelijkheden van de opvoeders t.o.v. de kinderen.

In individuele gevallen, kan bij wijze van maatwerk voorzien worden in overname van de schulden, hierbij wordt professioneel getoetst op de persoonlijke omstandigheden en financiële situatie. Kortom, wij zien niets in overnemen van schulden als algemeen instrument. Het door de ASDD beoogde effect, wegnemen van stress door maar met één schuldenaar te maken te hebben, kan ook bereikt worden door de inzet van saneringskrediet bij schuldhulpverlening. Hiervan wordt in Druten al gebruik gemaakt.

Tegenargumenten en risico's

2.2 De wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening brengt extra taken en uitvoeringskosten met zich mee

De VNG maakt zich zorgen of er wel voldoende capaciteit en middelen zijn om hulp te bieden aan alle burgers van wie gemeenten betalingsachterstanden gaan ontvangen. De verwachting is dat het beroep op de gemeentelijke schuldhulp toeneemt. De gemeente krijgt geen extra middelen voor vroegsignalering.

Volgens de staatssecretaris kan er efficiencywinst behaald worden doordat gemeentelijke schuldhulpverleners straks zonder tussenkomst van de burger gegevens kunnen verzamelen voor de schuldhulpverlening waardoor tijd en kosten worden bespaard. Hierdoor zou, volgens het rijk, de wetwijziging kostenneutraal uitgevoerd kunnen worden.

Financiële gevolgen

Het structureel inzetten van de functie van preventiemedewerker voor 26 uur per week (0,68 fte) vanaf 1 januari 2021 betekent voor de Werkorganisatie een uitgavenpost van €59.653 per jaar. Voor Druten komt dat neer op €18.355 per jaar. Laatstgenoemd bedrag opnemen in de Perspectiefnota voor 2021 ev.

Communicatie

Deze beslisnota en de behorende notities zijn voorgelegd aan de Adviesraad Sociaal Domein Druten voor advies. Het advies en de reactie op dit advies treft u in de bijlage aan.

Uitvoering of Vervolgstappen

Advies

De evaluatierapporten zijn geschreven door de twee preventiemedewerkers schuldhulpverlening.